

Versiones,

CVM EXPOSITIONE VIII.

Verf. 25. Vi Spiritu Sancto. Pro his, quæ Pe- trus, & Joannes fecerunt in Conci- lio Judæorum, quod eos suis rationibus devincerent, laudant Apostoli Deum cum Plal. 2. Qui Spiritu Sancto Syrus per manum Spiritus Sanctitatis ipso Divino Spiritu repletus. Pueri tui, Græcus servi tui, Hebraicus, frequenter pueri ponuntur pro servis. Quare fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inania. Arabicus: Quare tumultuaverunt gentes, & dilaverunt populi falsitatis. Ibidem magno tumultu, ac concitacione congregatæ sunt gentes, nempe Gentiles; & populi, nempe Judæorum. Meditati sunt inania, Græcus Vacua, Hebræus frustra, inaniter. Credebant suis Conciliis posse concludere Christum, sed eorum consilia fuerunt vacua, & frustra sine ullo effectu.

Verf. 26. Assuerunt Reges terræ. Hebraicus, Exerxerunt se Syrus insurrexerunt se Reges terræ, nempe Herodes, ut inquit Lyra. qui Matth. 14. n. 19. dicitur & Pilatus, qui in Judæa vices Imperatoris gerebat, & principes Judæorum nempe, ac Sacerdotum. Adversus Dominum, nempe adversus ipsum Deum, qui Filium suum Jesum Christum regem constituit, & adversus Christum ejus, ab ipso Deo Patre constitutum Regem.

Verf. 27. Convenerunt enim vere in civitate adversus, &c. Syriacus Congregati sunt vere adversus San- ctum Filium tuum. Ita legunt etiam Tertullianus, & Hilarius & ita ipsi met Apostoli explicant infra verf. 30. quem unxisti unctiõne gratiæ, & unionis H. postatæ. Cum gentibus, utpote Pilato, ac Magistratu templi, de quo dixi supra verf. 1. & populis Israel Judæis nempe.

Verf. 28. Facere quæ manus tua Syriacus: Voluntas tua, Arabicus Dextera tua, manus tua id est, potentia, providentia, & directio tua, & consilium tuum, id est tua alta, & infinita sapientia, ac scientia, & presen- tia, qua ab eterno prævidit, quod si Christus in tali occasione positus argueret, & increparet peccata lu- dæorum ab ipsis erat occidendus Tunc Deus posuit Filium suum Jesum in tali occasione præcipiens, & ut acceptaret mortem inferendam à Judæis, & voluit permittere peccatum Judæorum, & mortem Christi ab eis illatam, quam Deus sua infinita bonitate ordi- navit in salutem generis humani, & in exaltatione sui ipsius, ac ejus Ecclesiæ, quod egregiè explicat D. Leo ferm. 16. de passione.

QUÆSTIO XIV.

Quare tanta fuit cæcitas, & malitia in regibus, ac principibus, ut contra Deum, ac Christum ejus insurrexerint?

Alde stupendum facinus! quod Reges, ac Prin- cipes audeat se erigere atque opponere contra Deum, ad quod respondet D. Chrysof. ad citatū locum Plalmi: Quæmadmodum cæcus una virga pug- nat cum divite, & paupere, cum servo, & libero, ita ali- quando Judæi, & Græci, & gentes incredulitate cæcitan- tes in Prophetas, & Christum bellum similiter gessi- runt. Primo isti Prophetas occiderunt, deinde sua ip- sorum malitia tumultuantes se præcipitarunt, ut in Deum, ac Filium ejus Jesum Christum insurrexerint Ma- litia paulatim crevit & ad majora mala se extendit. De his perverfis, ac diabolicis hominibus dicitur Hi cum Agno pugnavunt. Apocalypf. 17. n. 14. & unde

105. Apoc. 17.

ipsis Regibus terræ tanta temeritas, ac audacia. D. Ambros. ibi ait: Cum Agno pugnaverunt, quia Ecclesiā Dei persecuti sunt, populumque Dei interfecerunt. Quia temerario ausu Ecclesiā persecuti sunt, inde arden- tiori febre: frenetici in gravius ruunt malum, ut contra ipsum Deum pugna se accingant. Jacob benedicens filiis suis ait: Simeon, & Levi

fratre vasa iniquitatis bellantis: In consilium eorum non veniat anima mea, qui in furore suo occiderunt vi- rum, & in voluntate sua suffoderunt murum. Gencl. 49. n. 5. Alii legunt: Quia in indignatione sua intersece- runt homines, & in concupiscentia sua ceciderunt ner- vos tauri: furor illorum initium habuit ab homini- bus occidendis, & processit usque ad taurum interfi- ciendum; sed qui erant homines, & qui taurus; Ho- mines, Prophetæ, & iusti; Taurus, Christus D. ita fre- quenter significatus in scriptura: Quasi primogeniti tauri pulchritudo ejus. Deuter. 33. n. 18. Vitulus Sagi- natus Luc. 15. n. 23. & quia in Prophetas desævie- runt, inde non timuerunt manus suas crudelissime in Christum Filium Dei extendere, ut clavis nervos ejus perfoderent. Tertullian. lib. 3. in Marc. ait: Quia indignatione sua interfecerunt homines, id est Prophetas, & in concupiscentia sua ceciderunt nervos tauri, id est Christum, in quem post necem Prophetarum suffigendo ner- vos ejus clavis, desævierunt. Maxime cavendum, ne Dei servos contempnas, inde enim facile ad Dei contemp- tum devenies.

QUÆSTIO XV.

Quare in his quæ pertinent ad salutem generis humani, non solum Dei consilium, sed etiam eis manus decreverunt facere?

It Textus: Herodes, & Pilatus cum gentibus, & populis, facere, quæ manus tua, & consilium tuum decreverunt fieri. Sensum literalem, & Theolo- gicū jam proposui in expositione ad verf. 28. n. 103. nunc vero quærimus cur dicatur, manus tua, & con- silium tuum decreverunt fieri. Decernendi opus, ad consilium, & non ad manum pertinet: cur ergo ma- nus ipsa decretis divinis astitisse dicitur, cur ibi di- vina manus?

Præclare respondet D. Leo ferm. 16. de passi. di- cens: Vi mirabilior fieret gratia Dei, non secundum merita hominum, sed secundum divitiis sapientia, & scientia Dei, misericordia preparata. Quia antecede- ter ad omnia merita nostra à Deo preparata est; consilio suæ sapientia, & in manu suæ Omnipoten- tiæ, quæ frequenter in scriptura per manum signifi- catur: In manu ejus sunt omnes fines terræ

Mira Dei sapientia, & potentia resplendit in redemptione generis humani, ut late expendunt communiter Sancti Patres, dum considerant, quod per eandem viam, per quam mors introducta est per eandem mors mortua est, & vita est data: mors introducta fuit per mulierem arbores, & serpen- tem, per eandem viam recuperata est. & per Chri- stum Dominum figuratum in serpente: Sicut Mo- ses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis Ioan. 3. n. 14.

Quod recte expendit Cassiodorus lib. de anima, & sic ait: Per te, admirande Domine, pena facta est æterna requies, passio remediabilis, mors fidelium, sa- luti introitus. Quoniam res, qua pandebat Infer- nos, nunc producit ad Cælos: Vere omnipotens, qui & ipsas miseras fecisti potentetes, scilicet ad vi- tam Quasi omnipotentia corona sit, contrariis ar- mis in ipsam exartandam contulisse potentiam Unde prosequitur: Nolli enim bona facere per ini- quos

Expugna cum iustis pugna cum Deo. D. Ambros. 106.

Gen. 49. Ex occisus Prophetis occiditur Dei Filius.

Deut. 33. Luc. 15.

Tertull.

107. Difficultas questionis.

108. D. Leo.

109. Per eandem viam.

110.

Corona om- nipotentia eisdem me- diis vi mer- tis dat vitæ.

Versiones,

CVM EXPOSITIONE IX.

quas convertens in adiutorium, quod paratum est ad nocendum: potentius esse dijudicans passiones ad utilitatem convertere, quam causas malorum radici- tus amputare.

Ait Isaias cap. 9. num. 6. Parvulus datus est nobis, cuius imperium super humerum ejus. Satis vulgare est, quod nota Imperii, atque regni ostenditur à Regi- bus in Corona, vel Scepro; seu purpura; at no- vus iste Rex in humero ostentat, in quo Crucem portavit, in qua ejus regnum constitutum est: De- minus regnavit à ligno. Psalm. 95. num. 10. Inimi- cum ipso ligno, seu Cruce devicit, ac destruxit: Tertullianus adversus Judæos cap. 10. Quid novum si non de Filio Dei dicit? Natus est nobis, cuius im- perium factum est super humerum ejus. Quis omnino regum insigne potestatis sua humero præfert, non, aut capite diadema, aut in manu Sceptrum, aut aliquam propriam vestimentam, sed solus unicus sæculorum Rex Christus Jesus nova gloria, & potestatem, subli- mitatem suam in humero extulit, Crucem scilicet se- cundum prophetiam. Quibus inimicis vicerat, illum devinceret, ac de eo triumpharet. Adversarius ho- mo primo parentes decipit, ligno in humero ipse crudelis hostis profigatur, ac destruitur.

In augustissimo Resurrectionis matutino eunti- bus mulieribus ad sepulchrum: Respondens autem Angelus dixit mulieribus; nolite timere vos, scio enim, quod Jesum, qui crucifixus est, quaritis; non est hic, surrexit, sicut dixit, venite, & videte lo- cum, ubi positus erat Dominus, & cito euntes dicitis discipulis ejus, quia surrexit. Matth. 28. num. 5. Statim perstrepsit difficultas; quare prius ad mulie- res, quam ad discipulorum chorum hilares, ac fe- stina resurgentis Domini nuntia declarantur, & in- timantur? Quorsum fœminæ prius, quam Apostoli divinæ clariatis radiis perfruuntur? & dato quod mulieres in hoc Apostolos antecederent, cur tanto nobilitantur favore, ut resurrectionis magisterio po- tierentur: Cui euntes dicitis discipulis ejus, quia sur- rexit, cui etiam Angelus, qui prima mulieribus de- tulit nuntia, Apostolis etiam non detulit? O subli- me, & altum Dei consilium! Una mulier penam mortis mundo intulit, per alias mulieres declaran- tur, ac publicantur restorationis, ac vitæ media, una mulier facta est magistra ad virum suum deci- piendum, & ad ipsius mortem, & ruinam; alteræ mulieres magisterii funguntur officio ad januam vi- tæ, & salutis aperiendam: Egregie D. August. ferm. 17. de tempore ait: quod Christus tertia die ab infe- ris resurrexit primum mulieres per Angelum adorantes accurrit; quibus ideo jubet resurrectionem Apo- stolis nunciare, ut homini ostenderetur: Ecce per quem cecidisti in mortem, per resurrectionem mortuo- rum nuntiatur: mulier enim, quia prior gustaverat, prior etiam resurrectionem vidisse monstratur; ut ne perpetui reatus apud virum opprobrium sustineret, quia, qua culpam nobis transfuderat, transfundit, & gratiam. Quod latius prosequitur D. Petrus Chry- solog. ferm. 80.

Matth. 28. Per viam mortis ingressa est via.

D. August.

Act. 4. num. 29. Et nunc, Domine, respice in minas eorum, & da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum. Num. 30. In eo, quod manum tuam exten- das ad sanitates, & signa, & prodigia fieri per nomen Sancti Filii tui Jesu. Num. 31. Et cum orassent, motus est locus, in quo erant congregati, & repleti sunt omnes Spiritu sancto, & loquebantur verbum Dei cum fiducia.

Num. 32. Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una, nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia cõmunia.

CVM EXPOSITIONE IX.

Verf. 29. EST nunc Domine respice in ruinas eo- rum. Syrus Induere; & vide, Ara- bicus: O Domine admone aspectum tuum. Ut notat D. Chrysofomus, Apostoli non imprecantur ali- quod malum; sed ut removeantur prædicationis im- pedimenta, ut mandatum Domini adimpleant: Præ- dicare Evangelium omni creaturæ

Cum omni fiducia: Syrus Vi palam sine prædican- tes. Arabicus Cum omni libertate, Æthyopicus li- benter loquantur. Cajetanus Cum fiducia Pagninus. Cum omni audacia: Quæ omnia bene explicantur verbo nostræ vulgatæ: Cum fiducia, quæ bene secum importat audaciam, libertatem, ac constantiam.

Verf. 30. In eo, quod manum tuam extendas: per manum intelligitur potentia; postulant fiduciam ad prædicandum, & assistentiam divinæ potentie ad faciendâ miracula in confirmatione suæ doctrinæ, ut eis promissum fuit à Christo Marc. ultimo: Ad Vatabl. sanitates, Vatablus, Ad miracula: Æthyopicus Vi facias signa in nomine tuo.

Verf. 31. Et cum orassent motus est locus. Hoc ter- ræ motu indicabat Deus eorum orationem exaudita- m, & se illis esse præsentem, & omnibus illorum hostibus quantumvis terribilibus, & terribiliorem fore: repleti sunt omnes Spiritu Sancto; quoniam in die Pentecostes repleti fuerint omnes Spiritu San- cto tamquam in habitu, nunc replentur in actu, ut cum fiducia prædicent.

Verf. 32. Multitudinis autem credentium erat cor unum, & anima una, Syriacus Una mens, Arabicus Erat cordis unius, & animi unius, non physice, sed summa concordia, summoque animorum consensu, ita ut unius voluntas ab alio nõ discreparet; nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dice- bat. Arabicus Nec dicebat quisquam, de ullare, quam habebat eam sibi esse peculiarem. Æthyopicus Hoc meum est substantia illis communis. Sensus est: Ne- mio facultatum suarum, quas habuerat aliquid suum, vel proprium esse dicebat: sed erant illic omnia com- munita. Nec quisquam aliquid particulare habebat.

QUÆSTIO XVI.

Quare post orationem Apostolorum motus est locus in quo erant.

It Textus: Cum orassent motus est locus, in quo erant: facto terræ motu, ut explicat Lyra- nus, ejus rei multæ assignantur causæ: Primo ostendit Deus tali signo orationem eorum esse exauditam, & quod ipse eorum precibus annuebat. Ita D. Chry- sofomus, Glossa Ordinaria, Beda, Hugo, & alii, sic orante Paulo, & Sila in carcere in signum orationis eorum exaudita, factus est magnus terræ motus in carcere. Infra Act. 16. n. 26.

Secundo: Ut demonstraretur Deum esse præsen- tem ad eis opem ferendam, ac ad inimicos ejus subjugandos; Dei enim præsentia ob sui magnifi- centiam, ac reverentiam infert terrorem, ac metum, Hinc Deus cum descenderet in Sina Moyfi, & He- bræis: Mota est terra à facie Domini: Psalm. 113. num. 6. Exod. 19. num. 19. Tanta est Dei advenientis

K 3 majestas,